

Tieteessä tapahtuu -lehti kokoaa yhteen eri tieteenalat. Se on foorumi ajankohtaisille ja yleis-
tajuille tiedeartikkeille sekä keskustelulle tieteestä ja tiede-
politiikasta.

TOIMITUS

Päätoimittaja: Ilari Hetemäki
Toimitussihteeri (kirja-arvostelut,
ilmoitukset): Tiina Kaarela
Ulkoasun suunnittelu:
Camilla Pentti

Snellmaninkatu 13,
00170 Helsinki
Puh. (09) 228 69 227
tieteessatapahtuu@tsv.fi

TOIMITUSNEUVOSTO

Professori (emeritus) Leif C.
Andersson, filosofian tohtori
Katja Bargum, päätoimittaja
Ilari Hetemäki, professori Peter
Johansson, dosentti Tuija Laine,
yliopistonlehtori Nelli Piattoeva,
toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-
Karjalainen ja dosentti Leena
Suurpää (pj.).

OSOITTEENMUUTOKSET

JA TILAUKSET

tilaukset@tsv.fi
Puh. (09) 228 69 254

JULKAISIJA

Tieteellisten seurain
valtuuskunta
Painos 7 300 kpl
Ilmestyy 6 kertaa vuodessa
37. vuosikerta
Lehdestä ilmestyy myös
verkkoversio:
www.tieteessatapahtuu.fi

Seuraava numero ilmestyy
syyskuun loppupuolella.
Julkaisemme siinä tapahtumatie-
toja, jotka on lähetetty viimeis-
tään 26.8.2019 osoitteeseen:
toimitussihteeri@tieteessata-
pahtuu.fi

ILMOITUKSET

1/1 takakansi 550 € (4-v.)
Takakannen sisäsivu 480 € (4-v.)
Sisäsivut (4-v.) 540 €
1/1 (mv) 480 €
1/2 sivu (mv) 280 €
Myynti: puh. 0400 467 195 tai
ilmoitukset@tieteessatapahtuu.fi

ISSN 0781-7916 (painettu)
ISSN 1239-6540 (verkkolehti)

Painotalo Plus Digital,
Lahti 2019.

PÄÄKIRJOITUS

TIEDETTÄ INSTITUUTEISSA

Suomella on 17 ulkomailla toimivaa instituuttia, joista neljän tehtävänä on tehdä tutkimusta ja edistää suomalaisen tieteen tuntemusta maailmalla. Tieteen kansainvälistymisestä on puhuttu paljon, mutta instituuteissa tutkimuksen tekeminen kotimaan ulkopuolella on ollut normaalia arkea jo yli 60 vuoden ajan. Suomen Rooman-instituutti aloitti toimintansa vuonna 1954 ja sen jälkeen perustetut Ateenan, Lähi-idän ja Japanin instituutit ovat nekin jo aikuisiässä. Myös neljän kulttuuri-instituutin, Lontoo, Madrid, Pietari ja Saksa, toiminnassa tiede ja tutkimus ovat tärkeitä, vaikka kulttuuri onkin pääosassa.

Humanistiset ja yhteiskuntatieteet ovat keskeiset tieteenalat instituuttien tutkimustoiminnassa, mutta tieteen raja-aitojen madaltaminen on ollut yksi tärkeä periaate instituuttien toiminnassa. Tutkimusaiheita pyritään lähestymään monista eri näkökulmista, joten työryhmiin rekrytoidaan mahdollisimman paljon erilaista asiantuntemusta – tarpeen mukaan myös tuttuja tieteenalojen ulkopuolelta.

Instituuttien toimintamuodot vaihtelevat paljon, mutta yhteistä on se, että ne tarjoavat ulkomaille suuntaaville tutkijoille sillanpääsaman omalla toiminta-alueellaan. Vuosittain instituuteissa asuu ja työskentelee satoja suomalaisia opiskelijoita ja tutkijoita. Instituutit tarjoavat työtilan ja/tai asunnon kaukana omista tutuista ympyröistä. Aina on saatavilla yhteyksiä erilaisiin tutkimuslaitoksiin, kollegoihin, pääsy tutkimusaineistoihin, keskeisiin tutkimuskirjastoihin jne. Instituuttien kontaktiverkostot ja tuki helpottavat työtä ulkomailla huomattavasti.

Monet instituutit järjestävät opetusta keskeisten alojensa yliopisto-opiskelijoille. Yliopistot järjestävät myös omia kurssejaan instituuttien tiloissa ja avustuksella. Lisäksi annamme myös täydennyskoulutusta koulujen opettajille. Pääsy historian tapahtumien konkreettisille paikoille ja eri alojen huippututkijoiden kohtaaminen syventävät oppimiskokemuksia aivan erityisellä tavalla.

Instituuttien henkilökunta koostuu yleensä niiden keskeisten alojen tutkijoista tieteellisen uran eri vaiheissa – tällä hetkellä johtajien ja lehtorien paikat on suunnattu post doc- ja varttuneemmille tutkijoille. Instituutit tarjoavat myös rahoitusta erityisesti tohtoriopiskelijoille sekä vastaväitelleille tohtoreille useimmiten yhteistyössä muiden säätiöiden kanssa. Instituuteissa työskentelee vuosittain myös runsaasti korkeakouluharjoittelijoita erilaisissa työtehtävissä opetushallituksen EDUFI-ohjelman tai Svenska Kulturfondenin rahoittamina.

Instituuttien tehtävänä on myös edistää suomalaisen tieteen tuntemusta asemamaissaan. Tämä tarkoittaa yleensä erilaisten kansainvälisten konferenssien, seminaarien, työpajojen, esitelmien ja kirjaesittelyiden järjestämistä koti- ja ulkomaisten yhteistyökumppanien kanssa. Pyrimme

myös lisäämään suomalaisten aiheiden tutkimusta asemamaissa.

Vuosikymmenien varrella tutkimusaiheet ovat olleen moninaisia, usein ne liittyvät menneisyyden ja kulttuuriperinnön tutkimukseen – historiaan, arkeologiaan ja kielitieteeseen. Joskus melko vaatimattoman oloisen aineiston tutkimus, esimerkiksi antiikin roomalaiset tiilileimat, on johtanut merkittäviin sosiaali- ja taloushistoriallisiin tulkeihin. Rooman satamakaupungin Ostian tiilien tutkimuksen tuloksena oli uusia näkemyksiä mm. aristokratian ja naisten aktiivisuudesta roomalaisessa rakennusteollisuudessa.

Asemamaiden lainsäädäntö määrittää myös instituuttien toimintaa, esimerkiksi Kreikassa ulkomainen instituutti voi olla vain arkeologinen koulu tai kulttuuri-instituutti. Ateenassa tiedeintituuttimme tehtävänä on olla aktiivinen arkeologisessa tutkimuksessa. Vuosikymmenien varrella on tehty kaivauksia ja inventointeja eri puolilla Kreikkaa, maalla ja merellä. Kenttätyökokemuksen saaminen Välimeren alueella on varsinkin alan aloitteleville tutkijoille hyvin tärkeää ja Ateenan-instituutin hankkeissa se on onnistunut helposti.

Kaikki tutkimusprojektit eivät koske menneisyyttä, vaan instituuttien tieteellisessä toiminnassa pureudutaan myös nykyajan kysymyksiin. Esimerkiksi Lontoon ja Japanin instituuteissa on tutkittu maahanmuuttoa ja väestön ikääntymistä. Lähi-idän, Madridin ja Saksan instituuttien uudessa hankkeessa tutkitaan maahanmuuttoa islamilaisista maista Eurooppaan sekä menneisyydessä että nykyisyydessä.

Eeva-Maria Viitanen Suomen Rooman-instituutin rakennuksen, Villa Lanten, edessä. Kuva: Sara Pollesello.

Kaikkien tiedeinstituuttien yhteisprojekti on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama ”Tiedeintituuttien avoin tutkimusdata”, jossa kartoitetaan tutkimusaineistojen digitoinnin, digitaalisen säilytyksen ja avoimen jakamisen käytäntöjä. Hankkeen pilottiprojektien tavoitteena on vakiinnuttaa käytännöt tutkimusaineistojen digitaaliseen hallintaan ja pitkäaikaissäilytykselle.

Omien alojemme opiskelijat ja tutkijat ovat löytäneet instituutit, mutta toivotamme muutkin kiinnostuneet tutustumaan ja hyötymään instituuttien palveluista ja osaamisesta!

EEVA-MARIA VIITANEN JA ARJA KARIVIERI
Viitanen on Suomen Rooman-instituutin tutkijalehtori ja
Karivieri sen johtaja.